	ЈЗУ „Дом здравља“ Градишка Ул. Младена Стојановића бр. 18, Градишка			ПР-ХЕ-023
	<i>Провођење програма имунизације</i>			
Страна 1 од 7	Издање: друго	Важи од: 01.03.2022.	Одобрио Мр Синиша Ацић, Директор	Копија број Е

1 ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ

1.1 Предмет процедуре

Предмет ове процедуре је поступак планирања, извођења и контроле провођења *Програма имунизације и хемопрофилактике* на подручју које покрива Дом здравља Градишка.

1.2 Подручје примјене

Ова процедура примјењује се у Хигијенско-епидемиолошкој служби, Служби породичне медицине и Консултативно-специјалистичкој служби - педијатрија Дома здравља Градишка.

1.3 Надлежности за примјену

За досљедну примјену ове процедуре надлежан је начелник Хигијенско-епидемиолошке службе Дома здравља Градишка.

1.4 Искључења

Нема.

2 ВЕЗА С ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

2.1 Референтни документи

- Закон о здравственој заштити,
- Закон о заштити становништва од заразних болести,
- Правилник о имунизацији и хемопрофилактици против заразних болести,
- Програм мјера за спречавање и сузбијање, елиминацију и ерадикацију заразних болести за подручје Републике Српске,
- Стручно методолошко упутство за вакцинацију против COVID-19 у Републици Српској,
- Стандарди за сертификацију за домове здравља у Републици Српској.

2.2 Остали документи

- ПР-ДЗ-024 Чување и транспорт имунолошких препарата,
- ПР-ДЗ-005 Поступак организовања и спровођења обуке запослених,
- ПР-ДЗ-017 Управљање медицинским отпадом.

3 ТЕРМИНИ И СКРАЋЕНИЦЕ

3.1 Термини

Имунизација: Примјена вакцина и имуноглобулина ради стварања специфичне заштите против одређене заразне болести.

3.2 Скраћенице

- ИЗЈЗ РС – Институт за јавно здравство Републике Српске
- ХЕС – Хигијенско-епидемиолошка служба
- КСС ПА – Консултативно специјалистичка служба – педијатрија
- СПМ – Служба породичне медицине

	Страна 2 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

4 ОПИС ПОСТУПКА (ПРОЦЕСА)

4.1 Планирање и организовање имунизације

Дом здравља изводи имунизацију на начин дефинисан у *Правилнику о имунизацији и хемопрофилактици против заразних болести*. У циљу спровођења мјера из овог правилника, Хигијенско-епидемиолошка служба у сарадњи са Консултативно специјалистичком службом - педијатрија и Службом породичне медицине доноси *Трогодишњи план имунизације* за подручје града. Трогодишњи план се доставља Институту за јавно здравство Републике Српске, а овјерава га директор установе.

4.2 Контрола вакциналног статуса и постављање контраиндикација за имунизацију

Прије сваке примјене имунолошког препарата и, по потреби, обавља се љекарски преглед лица које ће примити имунолошки препарат. Ако постоје привремене контраиндикације за имунизацију, доктор уписује болест или стање у здравствени картон и у картон имунизације и заказује нови термин за имунизацију. Ако доктор, који изводи имунизацију, посумња да постоји трајна контраиндикација, затражиће писано мишљење од Експертске комисије за праћење узрочности нежељених догађаја имунизације и хемопрофилактике. По добијању мишљења Експертске комисије, доктор у *картон имунизације, здравствени картон и здравствену књижицу* штампаним словима уписује податак о трајној контраиндикацији.

Преглед лица које треба да прими имунолошки препарат, контролу његовог вакциналног статуса и утврђивање евентуалних контраиндикација за имунизацију врши доктор, а примјену имунолошких препарата могу обављати и здравствени радници са средњом или вишом стручном спремом који су доедуковани за спровођење имунизације, али обавезно под надзором доктора.

Налаз и мишљење доктора о обављеном прегледу и контроли вакциналног статуса важи 24 часа од тренутка прегледа. Уколико се имунизација не обави у том року, преглед се мора поновити и морају се издати нови налаз и мишљење.

Преглед лица које треба да прими имунолошки препарат, утврђивање његовог вакциналног статуса и постављање индикација и контраиндикација за вакцинацију врше, епидемиолог из Хигијенско-епидемиолошке службе, педијатри из Консултативно-специјалистичких амбуланти и специјалисти породичне медицине из Службе породичне медицине Дома здравља Градишка.

Имунизацију обављају здравствени радници који имају сертификат о додатној едукацији за вршење имунизације. Доктори, који спроводе имунизацију, обавезни су да се континуирано едукују у овој области. Потребну едукацију здравствених радника који учествују у извођењу имунизације планира начелник Хигијенско-епидемиолошке службе на начин дефинисан процедуром *ПР-ДЗ-005 Поступак организовања и спровођења обуке запослених*.

Институт за јавно здравство Републике Српске почетком сваке године врши додатну едукацију здравствених радника, који учествују у извођењу имунизације, о чему им издаје *увјерење* које важи четири године. *Увјерење* о овој едукацији чува се у персоналном досјеу радника у Служби правних, кадровских и општих послова која је у обавези да обавијести радника о року за обнову увјерења. Исто тако, обавеза је и радника да обавијести начелника одговарајуће службе, која је укључена провођење програма имунизације, о потреби за поновном едукацијом и прибављањем новог увјерења прије него што истекне рок важења постојећег.

Здравствени радници који врше имунизацију против COVID-19 не морају имати увјерење о додатној едукацији за вршење имунизације које издаје ИЗЈЗ РС јер се ради о масовној вакцинацији у којој учествује велики број здравствених радника што је дефинисано

	Страна 3 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

Стручним методолошким упутством за вакцинацију против COVID-19 у Републици Српској који је издао ИЗЈЗ РС. Сви радници који учествују у вакцинацији против COVID-19 пролазе интерну едукацију за коју је задужен начелник Хигијенско-епидемиолошке службе.

4.3 Извођење имунизације

Хигијенско-епидемиолошка служба благовремено обезбјеђује довољне количине тестираних имунолошких препарата из ИЗЈЗ РС, транспортујући их до дома здравља под адекватним температурним и другим условима на начин дефинисан у процедури ПР-ДЗ-024 Чување и транспорт имунолошких препарата.

Сваком родитељу/старатељу дјетета заказује се датум сљедеће имунизације. Уколико родитељ/старатељ не жели да му дјете буде вакцинисано, лекар указује родитељу/старатељу на предности вакцинације те ризике одбијања и наводи одредбе закона по којем је неодазивање на позив кажњиво. Уколико родитељ/старатељ и даље одбија вакцинацију дјетета, упућује му се писмени позив који мора да садржи податке о мјесту и времену имунизације, те навод одредбе закона по којем је неодазивање на позив кажњиво, па ако се ни тада не одазове, пријављује случај надлежној санитарној инспекцији.

Упућивање позива и уређење вакциналних пунктова ван Дома здравља обавеза је општинског органа управе надлежног за послове здравља.

Извођење имунизације спроводи се у просторијама Хигијенско-епидемиолошке службе, Службе породичне медицине и Консултативно-специјалистичке службе - педијатрије Дома здравља Градишка. Извођење имунизације против COVID-19 може да се обавља у просторијама ЈЗУ “Дом здравља” Градишка или ван установе, може да се отвори један или више пунктова што зависи од потреба. Приликом извођења процеса вакцинације у вријеме пандемије изазване вирусом SARS-CoV-2 потребно је обезбједити такав простор да је могуће одржавање физичке дистанце међу пацијентима, да се простор може провјетравати, обезбједити редовну дезинфекцију простора и радника који ће на улазу обавезно вршити дезинфекцију руку пацијентима и мјерење тјелесне температуре. Свако лице које долази на вакцинацију дужно је да на лицу правилно носи маску. Прије саме вакцинације против COVID-19 лекар обавља интервју са пацијентом и утврђује да ли пацијент у том тренутку може да се вакцинише и којом врстом вакцине. Након интервјуа пацијент прима вакцину, а након тога се сваком пацијенту издаје Увјерење о вакцинацији са QR кодом од стране лица које има приступ бази података ИЗЈЗ РС за вакцинацију. Након вакцинације пацијент се задржава 15 минута на мјесту гдје се обавља вакцинација. С обзиром на то да се ради о новој вакцини и да долази често до нових сазнања, долази и до мјењања препорука у вези вакцинације. Сви здравствени радници који учествују у процесу вакцинације против COVID-19 дужни су да прате препоруке и поступају по њима. Особље које обавља вакцинацију дужно је да носи једнократни заштитни мантил и маску на лицу.

На сваком вакциналном пункту морају бити обезбијеђени:

- Довољан број одговарајућих шприцева и игала за једнократну употребу,
- Комплет лијекова за анти-шок терапију (најмање по пет ампула адреналина, аминофилина, антихистаминика и калцијума) с истакнутим упутством за примјену анти-шок терапије,
- Инфузије глукозе и физиолошког раствора,
- Апарат за давање кисеоника,
- Амбу-респиратор,
- Санитетски материјал,
- Апарат за мјерење крвног притиска и слушалице и

	Страна 4 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

- Фрижидер.

Здравствени радник који је задужен за провођење имунизације предшколске дјеце у КСЗ ПА приликом давања вакцине, усмено обавјештава родитеља или старатеља о датуму и врсти давања сљедеће вакцине. Уколико родитељ или старатељ пропусти заказани термин, позива се телефоном, или уколико то није могуће, обавјештава се медицинска сестра из надлежног тима СПМ, која га усмено обавјештава.

Здравствени радник који је задужен за провођење имунизације у СПМ, са одговорним лицима школа договара датуме провођења имунизације код школске дјече.

Имунолошки препарати чувају се на начин описан у процедури *ПР-ДЗ-024 Чување и транспорт имунолошких препарата* и примјењују се у складу са упутством произвођача. Здравствени радник, који изводи имунизацију, дужан је да провјери да ли је имунолошки препарат из серије која има додатни атест о исправности и мора да изврши визуелну контролу сваког паковања. Препарати с истеклим роком употребе, као и препарати чија је боја или хомогеност промијењена, не смију се примјењивати. Не смије се користити препарат код којег је промијењена боја на бочици и код кога је квадратић тамнији од круга. Извођач имунизације дужан је да се строго придржава упутстава произвођача о дужини времена употребљивости препарата од тренутка растварања, односно отварања вишедозних паковања. Упутства се чувају у посебној фасцикли у просторијама у којима се чувају вакцине и врши вакцинација и доступна су особљу које је директно задужено за чување и давање вакцина. Неупотребљиви имунолошки препарати се чувају и одлажу као и лијекови којима је истекао рок употребе, на начин описан у упутству *ПР-ДЗ-017 Управљање медицинским отпадом*.

Прије апликације парентералних вакцина, осим вакцине против туберкулозе, обавезно је извршити пробу аспирације. Забрањена је интраваскуларна апликација вакцина.

4.4 Сарадња између служби и размјена информација о провођењу програма систематске имунизације

Служба породичне медицине и Консултативно-специјалистичка служба из педијатрије дужни су начелнику Хигијенско-епидемиолошке службе писмено пријавити случај нежељене поствакциналне реакције одмах, а најкасније 24 часа након њеног констатовања.

Уколико постоји потреба за мишљењем и налазом специјалисте епидемиологије, по питању индикована и нежељених поствакциналних реакција, доктори из Консултативно-специјалистичке службе из педијатрије и Службе породичне медицине могу га консултовати.

Из породилишта опште болнице Градишка се једном недељно, у КСЗ ПА достављају цијепни картони новорођене дјеце са подручја општине Градишка.

У складу са програмом обавезне имунизације, СПМ обавјештава КСЗ ПА о датумима провођења имунизације код школске дјеце, броју и врстама појединих вакцина. КСЗ ПА припрема и испоручује СПМ тражене вакцине. Након извршене вакцинације СПМ доставља спискове свих ученика који подлијежу имунизацији са назнаком оних, који нису вакцинисани, наводећи ралоге зашто нису вакцинисани, појединачно, за сваког ученика. На тај начин СПМ правда утрошак тражених вакцина, а КСЗ ПА добијене податке обједињује са осталим из своје дјелатности и сачињава извјештај о процијепљености. ХЕС организује и проводи кампањску вакцинацију против грипе у координацији са СПМ, тако да прије почетка вакцинације епидемиолог организује састанак са извођачима вакцинације са свих утврђених пункова, који поред усмених инструкција, добијају стручно методолошка упутства. Након састанка се врши дистрибуција вакцина за поједине пунктове. Извођачи

	Страна 5 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

достављају податке о датим вакцинама један пут недељно и по потреби задужују додатне количине.

За све евентуалне проблеме око остваривања програма имунизације СПМ и КСЗ ПА обавјештавају ХЕС. У случајевима гдје се проблем не може ријешити на нивоу надлежних служби, ХЕС ће о томе обавјестити директора Дома здравља Градишка.

4.4.1 Сарадња са надлежном ветеринарском службом

Пацијент који је био у контакту или озлијеђен од бјесне, или на бјеснило сумњиве животиње, јавља се у надлежну амбуланту породичне медицине, одакле се након примарне обраде упућује у ХЕ службу Дома здравља Градишка ради провјере његовог вакциналног статуса против бјесноће и постављања индикације за постекспозициону антирабичну заштиту. Санитарни техничар ХЕ службе Дома здравља Градишка попуњава два обрасца „Захтјев за ветеринарски надзор и преглед животиње сумњиве на бјеснило“ и „Пријава изложености вирусу бјеснила“ (обрасци у прилогу). Епидемиолог ХЕ службе утврђује вакцинални статус пацијента, па уколико утврди да пацијент није заштићен од бјесноће а животиња је доступна, упућује власника (или озлијеђеног) да подвргне животињу десетодневном ветеринарском надзору, путем упутнице ветеринару (образац у прилогу) у 3 примјерка, од којих се 1 задржава у архиви службе, а друга 2 упућује ветеринару, који након десетодневног посматрања 1 примјерак задржава, а други уручује власнику, који исти враћа у ХЕ службу. Власник (или пацијент) је дужан да у року од највише 24 сата донесе налаз првог прегледа ветеринара, па уколико је негативан надзор се наставља, а уколико је позитиван пацијента одмах упућује (путем специјалистичке упутнице) у Инфективну клинику Бања Лука ради антирабичне заштите. Ако власник (или пацијент) одбије да поступи по налогу ХЕ службе, случај се одмах пријављује надлежној ветеринарској инспекцији, а пацијент се упућује на антирабичну заштиту. Уколико животиња није доступна, епидемиолог одмах упућује пацијента на антирабичну заштиту у Инфективну клинику Бања Лука.

Индикацију за антирабичну заштиту поставља инфектолог са Универзитетско клиничког центра Републике Српске. Антирабични серум и прва доза вакцине дају се на Инфективној клиници, а остале 4 дозе дају се у Хигијенско-епидемиолошкој служби.

Хигијенско-епидемиолошка служба требају антирабичну вакцину од ИЗЈЗ РС. Пријава изложености вирусу бјеснила попуњава се у два примјерка, један примјерак се шаље на ИЗЈЗ РС, а други се чува у архиви службе.

4.5 Вођење евиденција оведеној имунизацији

За свако лице које подлијеже имунизацији у ХЕ, КСЗ ПА и СПМ отвара се *Картон имунизације* и тако се формира картотека лица која подлијежу имунизацији и хемофилактици.

Евиденција о имунизацији води се у *Картону имунизације, Личном картону имунизације, Протоколу имунизације* и другој медицинској документацији (здравствени картон и здравствена књижица пацијента). У протокол се уносе лични подаци пацијента: име и презиме, ЈМБГ, адреса становања, регистарски број, шифра и категорија здравственог осигурања, подаци о датој вакцини и шифри исте. У здравствену књижицу се уписује датум давања одређене вакцине. Податке у протокол и здравствену књижицу, као и у свеску наруџби за сљедећу вакцину, уписује медицинска сестра/техничар са едукацијом за имунизацију, одмах након давања вакцине. У здравствени и цијепни картон пацијента уписују се датум и серија вакцине. Те податке уписује љекар након прегледа пацијента.

	Страна 6 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

Пацијенту се по потреби издаје Потврда о извршеној имунизацији, што се евидентира у *Протоколу*.

Контрола вакциналног статуса врши се приликом сваког обраћања пацијента одговарајућој здравственој служби (љекарски преглед, систематски преглед, преглед у сврху уписа у школу и сл.).

Евиденција о осталим вакцинацијама води се на уобичајен начин у медицинској документацији. У протокол се уносе лични подаци пацијента: име и презиме, год. рођења, ЈМБГ, мјесто становања, регистарски број, шифра и категорија здравственог осигурања, као и подаци о датој вакцини, врсти, дози и количини. У картон вакцинације такође се уписују лични подаци пацијента, као и назив, серија, доза и количина дате вакцине, а картони се проводе кроз индекс. У здравствену књижицу се уписује назив вакцине, доза и датум. Све податке уписује медицински техничар едукован за имунизацију и након дате вакцине потписује у картон имунизације и здравствену књижицу пацијента. Подаци се уносе одмах по пријему пацијента, односно након дате вакцине. У документацију се обавезно уносе и подаци о нежељеном дејству имунолошких препарата.

О сваком нежељеном дејству имунолошког препарата доктор обавезно попуњава образац *Пријава нежељеног догађаја након имунизације* („Правилник о имунизацији и хемопрофилактици против заразних болести“, прилог 1.) и одмах га доставља регионалном заводу за јавно здравство. Ако је ријеч о тешкој компликацији и поствакциналној реакцији, епидемиолог или педијатар телефоном одмах обавјештава ИЗЈЗ РС.

Евиденција о вакцинацији против COVID-19 води се у информационом систему. Пацијент прије вакцинације попуњава захтјев за спровођење препоручене вакцинације и сви подаци се уписују у јединствену базу ИЗЈЗ РС (име и презиме, ЈМБГ, адреса становања, број телефона, доза по реду, врста вакцине и серијски број вакцине).

4.6 Контрола извођења имунизације

Дом здравља на крају сваке године, доставља Институту за јавно здравство Републике Српске и санитарној инспекцији, *Извјештај о реализацији плана имунизације*. Извјештај садржи податке о резултатима проведене обавезне имунизације, поствакциналним реакцијама и компликацијама, броју дјеце која нису вакцинисана и разлозима невакцинисања.

ХЕС свакодневно доставља податке о броју вакцинисаних против COVID-19 Институту за јавно здравство Републике Српске путем „е - mail“ адресе која је одређена за ту намјену.

КСЗ ПА и СПМ, до 10. августа текуће и 10 јануара наредне године, достављају ХЕС *Извјештаје о реализацији плана систематске имунизације* за претходну годину.

Хигијенско-епидемиолошка служба, до 15. августа текуће и 15. јануара наредне године прави обједињени *Извјештај о реализацији плана систематске имунизације дјеце и других обавезних имунизација* за претходну годину.

Хигијенско-епидемиолошка служба, на основу извјештаја и увидом у осталу документацију, заједно са КСЗ ПА и СПМ, врши годишњу анализу провођења обавезне имунизације, укључујући степен проведене примовакцинације и ревакцинације и зависно од резултата, предлаже евентуалне мјере за побољшање провођења имунизације. Хигијенско-епидемиолошка служба израђује документ под називом – *Годишња анализа имунизације у Дому здравља Градишка* и доставља директору Дома здравља Градишка. Анализу разматра и усваја директор Дома здравља, дефинишући при томе одговорности и рокове за реализацију предложених мјера. Ова анализа користи се приликом планирања имунизације за наредну годину.

	Страна 7 од 7	Издање:	Важи од:	ПР-ХЕ-023
		друго	01.03.2022.	

5 ПРИЛОЗИ И ОБРАСЦИ

5.1 Прилози

Нема.

5.2 Обрасци

Нема.

6 ЗАПИСИ

Табела 1:

Назив документа	Ознака обрасца	Документ формира	Број примјерака	Рок чувања	Мјесто чувања	Евидентирање
Трогодишњи план имунизације	-	Начелник ХЕС Начелник КСС ПА Начелник СПМ	3	5 година	ХЕС СПМ КСС ПА	Протокол ДЗ
Списак лица која подлијежу обавезној систематској имунизацији	-	Медицинска сестра/техничар	3	3 године	КСС ПА СПМ	-
Протокол имунизације	-	Медицинска сестра/техничар	3	10 година	Архива ДЗ	-
Пријава нежељеног догађаја након имунизације	-	Педијатар Доктор породичне медицине Епидемиолог	3	Трајно	Архива КСС ПА Архива СПМ Архива ХЕС	
Картон имунизације	-	Медицинска сестра/техничар	2	До 18 године пацијента	КСС ПА СПМ	-
Лични картон имунизације	-	Медицинска сестра/техничар	1	До 18 године пацијента	Пацијент	-
Потврда о извршеној имунизацији	-	Медицинска сестра/техничар	1	1 година	Архива КСС ПА Архива СПМ Архива ХЕС	
Пријава изложености вирусу бјеснила	-	Епидемиолог	2	3 године	Архива ХЕС	-
Захтјев за ветеринарски надзор и преглед животиње сумњиве на бјеснило	-	Епидемиолог	3	3 године	Архива ХЕС	
Здравствени картон	-	Педијатар Доктор породичне медицине	1	Трајно	Архива ДЗ	-
Извјештај о упућеној дјечи на обавезну систематску имунизацију	-	Начелник КСС ПА На челник СПМ Начелник ХЕС	3	1 година	Архива КСС ПА Архива СПМ	-
Извјештај о спроведеној систематској имунизацији	-	Начелник КСС ПА Начелник СПМ	3	1 година	Архива КСС ПА Архива СПМ Архива ХЕС	-
Извјештај о реализацији плана систематске имунизације дјеце и других имунизација	-	Начелник КСС ПА Начелник СПМ Начелник ХЕС	4	1 година	Архива КСС ПА Архива СПМ Архива ХЕС ИЗЈЗ РС	-